

Rozdíl mezi slovy *první* a *jediný* nemusí být v podstatě žádný, označují-li obě tutéž věc. Obvykle ale nějaký ten rozdíl existuje, byť nemusí být nijak propastný. Však proto máme dvě slova. Jenže pak jsou situace, jako v tomto případě, kdy je ona propast přímo kosmická. Vlastně celá historie jedné malé civilizace.

Ovšem nazývat ten jejich spolek civilizací, je nehorázné zneužití tohoto pojmu. Nebyl však mezi nimi nikdo, kdo by se zabýval vědou takové pojmy definující. Jednoduše dali tomu slovu vlastní obsah. Uvažovali takto: je jich sice jen pár desítek, ale mají svou malou planetu a jejich druh se jinde v širokém okolí nevyskytuje.

Ostatně kromě jedné výjimky je v jejich okolí pusto a prázdno. Zatím našli jen jednu jedinou civilizaci o dva hvězdné systémy dál směrem do centra Galaxie, ale ta s nimi odmítá komunikovat, ba se jich přímo děsí.

* * *

TaBerk si jediný funkční hvězdolet, který měla jeho civilizace k dispozici, hýčkal. On jediný mu věnoval veškerý čas. Samými starostmi o jeho chod nespal a znal na tom stroji každíčký šroubek, každíčký svár. Pečlivě udržoval technickou dokumentaci a každou, i sebemenší změnu do ní řádně zanášel.

Na druhou stranu byl jediný, kdo hvězdolet pilotoval. Kdo byl ochoten ho pilotovat! Ten stroj představoval pro ostatní trauma z události, která se jim okamžitě vybavila, jen hvězdolet spatřili. Ti odmítali do něho být jen vstoupit, natož provázet TaBerka na jeho cestách.

Důvodem TaBerkových cest po okolních hvězdách nebylo nic menšího než záchrana jeho civilizace, která bez tajemného Šému zanikne přesně za sedm let, osm měsíců, třináct dní, šest hodin a padesát dva minut. Uf, už jen padesát jedna minut! Tehdy se na Základně všechno zastaví.

TaBerk ale ostatním nic nevyčítal. Ona šance na nalezení Šému byla závislá jen a jen na náhodě a větší počet průzkumníků na tom nedokázal nic změnit. Také na ovládnutí hvězdoletu stačil jeden – TaBerk tak mohl cestovat sám a nikoho dalšího nemusel přemlouvat.

Ne že by se ostatní na Základně váleli a jen čekali na smrt. Každý se nějakým způsobem snažil k získání životodárného Šému přispět. Ano, je to podivné, když se celá civilizace věnuje základnímu výzkumu, ale nešlo to jinak. Nemělo smysl rozšiřovat své řady, když by pro nové členy neměli esenci života. Dokonce ani nedokázali nahradit ztráty, které za posledních třiatřicet let utrpěli.

* * *

Už jen ze zvuku dokázal TaBerk poznat, že něco není v pořádku.

Kakofonie, která neustále hvězdoletem zněla, představovala pro TaBerka

rajskou hudbu. Neustále analyzoval jednotlivé frekvence, které přinášely informace o činnosti celků i dílčích zařízení. Ne že by to někdo z konstruktérů takto plánoval. V podstatě šlo o známku rozkladu beznadějně starého stroje, ale TaBerk z toho pro sebe dokázal udělat přednost.

Samozřejmě se vyskytlo několik protestů proti jeho cestám. Vlastně na samém začátku musel dokonce bojovat proti snaze použít z hvězdoletu kde co jako náhradní díly, protože byl označován jako traumatizující a zbytečný symbol doby, která se už nikdy nevrátí.

Jeho odpor nebyl neproduktivní – donutil tím ostatní vytěžit na Základné kovy a zpracovat je. To byl první krok od skupiny ztroskotanců k civilizaci. Mohli tak nejen nahradit poškozené věci, ale i vyrobit si spoustu nových, které do té doby neměli. Možnost získat to, co potřebovali, co si mysleli, že potřebují, vedla u všech k explozi kreativity a entuziazmu.

Po nějaké době, když si začali stěžovat na TaBerkem obletovaný, ale nepoužívaný hvězdolet, přišel TaBerk s tím, že bude podnikat výzkumné výpravy po okolních hvězdných soustavách. Prohlásil, že jeho snaha o nalezení Šému bude spočívat právě v hledání. Logicky z toho vyplynulo, že potlačí nepříjemnou zkušenost a bude se o hvězdolet starat.

A tak se s ním nakonec sžil naprosto dokonale.

* * *

Tentokrát šlo do tuhého!

Návrat ze subprostoru něco narušil, problém se nenápadně šířil a teprve po nějaké době se transformoval na závadu. TaBerk stihl prozkoumat poslední a předposlední planetu, tedy pátou a čtvrtou. Právě mířit k té třetí, která byla na druhé straně hvězdné soustavy, když se do rajske hudby vkradly falešné tóny.

Falešné tóny se brzy vytratily, ale pozitivní to nebylo. Dotyčná zařízení totiž přestala pracovat! Výpadek dvou zařízení najednou byl nepravděpodobný i u tak starého stroje.

Aby toho nebylo málo, TaBerk zachytil nějaké hluboké a také vysoké tóny, které žádné zařízení na palubě nevydávalo a snad ani vydávat nemohlo. Dokonce požádal palubní počítač o jejich analýzu. Odpověď byla prostá jako křemíková dioda: *nepochopitelné a jen těžko kontrolovatelné gravitační namáhání trupu.*

Takže vletěl do nějaké gravitační anomálie a hvězdolet se hroutl. Přístroje nic neodhalily, anomálie asi bude pohyblivá, a když se někam uklidí, bude stačit chvíli počkat.

TaBerk se okamžitě rozhodl: přistane na třetí planetě s podivně vrásčitým

povrchem, nejspíš přetaveným místní hvězdou. V klidu opraví nábojovou pumpu a koncentrátor neutrin, které ta anomálie poškodila. Zároveň provede svůj průzkum, protože holé planety byly nejpravděpodobnějšími zdroji Šému.

* * *

Náhoda a entropie, dvě strany téže mince, dva divocí koně ze stáje matky přírody, dvě nevyočitatelné sestry, specializující se na házení klacků pod nohy každé bytosti ve vesmíru, nejen lidí, také dokážou někdy spolupracovat. To se pak dějí věci!

TaBerk šel s hvězdoletem na přistání, když došlo k vážnému selhání. Kdyby k vážnému – k totálnímu! O tom, jak reaktor lodi získává energii, by se dalo napsat celé pojednání. Hýřilo by slovy jako kvanta, částice, rekombinace, redundance, pravděpodobnost, časoprostor, subprostor, dimenzionální napětí. Spokojíme se ale jen s konstatováním, že prostě selhal.

Naštěstí pohotovostní mechanismy měly vlastní zdroje a TaBerk dokázal hvězdolet velice rychle posadit na povrch. *Posadit* ovšem nevyjadřuje přesně skutečnost. Havarijní přistání mnohem více připomínalo skok na rozjeté sáňky. Přirovnání k onomu zimnímu náčiní nebylo zvoleno náhodně – silové pole, kterým havarijní mechanismy obalily hvězdolet, klouzalo po kamenném povrchu planety s minimálním odporem.

TaBerk si uvědomoval, že mnohem dřív než se hvězdolet zastaví, dojdou havarijnímu systému energetické zásoby. Ale nemohl s tím nic dělat. Naštěstí se s přímým kontaktem s povrchem v konstrukci dna počítalo. TaBerk se proto vůbec nevzrušoval.

Jenomže o pár sekund později bylo všechno jinak. TaBerk měl, v porovnání s člověkem, opravdový superzrak. Přesto si myslel, že má vidiny. Náhle mu v cestě totiž vyrostly nějaké stavby. Žádné přírodní procesy by nestvořily takto pravidelné tvary s ostrými hranami, to musela být práce něčích rukou nebo chapadel. A blížily se hodně rychle!

TaBerk usilovně hledal jiné civilizace v okolí Základny, ale ne proto, aby ničil jejich práci. Postup ve stylu *Dobrý den, hledám u vás pomoc, chci s vámi spolupracovat – a na úvod vám něco zničím* asi nebude ten pravý. TaBerk proto neváhal a havarijní pole vypnul.

To však nepomohlo, spíše naopak. Hvězdolet se dál řítil k nízkým stavbám, TaBerk to odhadoval na nějakou továrnu, ale teď navíc vytvářel v kamenném povrchu hlubokou brázdou. Sice viditelně zpomaloval, tření muselo být obrovské a TaBerk se oběma rukama vzepřel o stěnu, ale prostý odhad říkal, že stejně nezastaví včas.

A už tu byla první stavba, nízká a jen o málo širší než TaBerkův stroj. Ať

sloužila k jakémukoliv účelu, rozhodně nebyla konstruována jako nezničitelná. V podstatě měla smysl jen jako skořepina, obálka udržující stabilní prostředí nebo třeba atmosféru pro spolehlivou činnost v ní umístěných zařízení. Rozprskla se do širokého okolí a hvězdolet zpomalila jen trochu.

Následoval velký volný prostor a pak další stavba. Hvězdolet měl stále dost energie, aby zničil i ji. TaBerk si jen přál, ba vroucně vzýval svatou náhodu, aby se mu do cesty nepřípletl žádný energetický zdroj, který by explodoval a vážně poškodil jeho chloubu. Vlastně by mohlo být ještě hůř – mohl okolí kontaminovat radioaktivním materiálem.

Pak se stalo něco podivného – za zničenou stavbou se hvězdolet najednou začal odchylovat od přímého směru. Stále více se stácel vpravo. TaBerk nechápal, co to mohlo způsobit. Jediné, co mu přišlo na rozum, byly neviditelné síly, ovládané zlou vůlí.

Jak si jinak vysvětlit, že se hvězdolet stočil tolik, že převálcovává další malou, asi nějakou pomocnou, stavbu, když v přímém směru nebylo nic, jen holá pláň. Podezření, že jsou ve hře ještě i jiné síly než tření, ještě vzrostlo, když hvězdolet najednou začal zpomalovat mnohem prudčeji než dosud.

TaBerk už nedoufal, že se hvězdolet vůbec někdy zastaví, ale najednou se to stalo – hrozné zaskřípání všech svárů, a pohyb se se silným cuknutím zastavil. Všichni zúčastnění si mohli oddechnout, neboť k další stavbě chybělo už jen pár metrů!

TaBerk padl zpátky do pilotního křesla, ještě dlouho seděl bez hnutí a vychutnával si ticho bez otřesů. Pak se postavil a okny pilotní kabiny si prohlédl okolí. Dozadu, na to co způsobil, však neviděl.

Bylo na čase obhlédnout škody.

* * *

Tak především – konstrukce hvězdoletu narušena nebyla. A to i přesto, že vyrytá brázda byla hluboká, skutečně neuvěřitelně hluboká!

TaBerk byl na jednu stranu zklamaný, protože žádný zdroj Šému přístroje nehlásily, na druhou stranu byl ale nadšený z prokazatelně umělých konstrukcí, které si postupně prošel. Jeho odhad byl přesný – šlo o závod, zpracovávající kůru této planety.

Dokonce našel jasné důkazy, na jejichž základě mohl identifikovat proces, který zde realizovaly automatické stroje. Začátek procesu, nejspíš oddělování horniny a její drcení, jeho hvězdolet zničil. Stejně tak její zpracování v další stavbě. Zbytky strojů, které našel, svědčily o lehce primitivních metodách, ale to nikoho neopravňovalo k jejich ničení. Hračku dítěti také neseberete jen proto, že se s ní nehraje dost sofistikovaně.

Zpracovatelským procesem si byl TaBerk natolik jistý, že si začal klást otázku: kde se nachází další části? Protože viděl těžbu a přípravnou fázi, ale nebylo to dotažené do konce. Přitom se ale na povrchu nacházely už jen malé stavby. Zdálo se logické, že se podstatné části budou nacházet v podzemí.

TaBerk se podíval od druhé zničené stavby za hvězdoletem, na tu hlubokou brázdou, a vážně nevěděl, co si o té pravotočivé zatáčce myslet. Vstoupil do brázd, pevně rozhodnutý najít důkazy proti svému fantastickému podezření. Hned se ale opravil: jeho znalosti, byť ne přímá zkušenost, říkaly, že to jsou reálné věci. Velmi zřídka, ale když na ně dojde, tak až nepřijemně skutečné!

Prohlédl si brázdou v bodě zvratu opravdu podrobně, ale nenašel nic, co by mohlo být důvodem změny směru. Pokračoval dál až k tryskám motorů. Ani tady nenašel důvod k prudkému nárůstu tření a zrychlenému zastavení. Uvědomil si, že změna směru, která vedla ke zničení další stavby, nemusela být nutně vedena zlým úmyslem, protože stejné síly se snažily hvězdolet zastavit a rozhodující měrou přispěly k tomu, že další stavbu už nezničil.

Z toho TaBerkovi vyplynul jasný závěr – stavba nacházející se pár metrů před hvězdoletem bude mít velkou důležitost. Vydrápal se z brázd, obešel hvězdolet a hned napoprvé našel vstup. Dveře byly zavřené, ale ne blokové.

Jen se přiblížil, samy se otevřely. Zpřístupnily mu poloprázdný prostor, evidentně sklad. TaBerk se pojistil a nohou vsunul velký kámen dveřím do cesty. Teprve pak vstoupil. Podél dvou stěn tu byly v několika řadách až ke stropu naskládané stovky decimetrových krychlí. Evidentně byl tohle cílový materiál, podle mobilního analyzátoru kov s pětadevadesáti procentní čistotou.

Uprostřed skladu stál schlíple další stroj. TaBerk si ho prohlédl všemi senzory, co měl k dispozici. Zjistil následující: stroj je stále pod proudem, ale poté, co se zastavil přísun materiálu, zastavil se i on. Jeho řídicí jednotka je stejně jako jeho účel velice jednoduchá – automatický zakladač, skladník.

Pojednou TaBerk pocítil tlak nové myšlenky. Dneska nebyl ve své kůži, myslelo mu to pomalu! Proto ho tak zřejmá a logická věc dokázala překvapit, dokonce zaskočit.

Vyřítíl se ze skladu, kámen ve dveřích odkopl a ty se za ním zavřely. Minul hvězdolet a po sto metrech se zastavil. Otočil se k brázdě a zjišťoval, kudy by se pohyboval jeho hvězdolet, kdyby pokračoval přímo. Pak šel po dané přímce a bedlivě ohledával povrch.

Planeta měla tenký a řídký plynný obal, ale nějaký ten pohyb prachu tu byl. Připustil si, že povrch bez staveb nemusí znamenat, že kdyby pokračoval rovně, nepoškodil by něco důležitěho. A skutečně to zanedlouho našel: mohutný poklop, vstup do podzemí.

Ovládání bylo zapuštěno do povrchu a pod silnou vrstvou prachu a písku. Když odhrabal množství jemného prachu z ovládacího mechanismu a stiskl jediné, velké tlačítko, pocítil okamžitě lehké vibrace. Nevěděl, co má očekávat, tak raději vstal a na dva kroky ustoupil.

Ze všech čtyř stran poklopu se z prachu vysunulo osm rour a TaBerk pocítil vibrace kompresorů, které vzápětí proudem zahuštěné atmosféry odfoukly prach z poklopu i ovládání. Pak roury zase zajely do stran, kompresory ztichly a cvaknutí zámku bylo slyšet i v řídké atmosféře.

TaBerk čtvercový poklop zvedl. Šlo to velice lehce, protože mu pomáhaly dva malé hydraulické písty po stranách. Klekl si a strčil do otvoru hlavu. Nemusel lézt dovnitř, hned mu to bylo jasné – tohle je elektrárna, která vše napájí.

V šoku poklop zase zavřel, a když na něj šlápl, zámek se slyšitelně uzavřel. Otočil se a zamyšleně se vrátil do hvězdoletu. Velmi dobře si pamatoval, jak si vroucně přál, aby na své neřízené cestě nezničil místní reaktor, který by na oplátku mohl poškodit jeho stroj.

Bylo jedno, *co* nebo *kdo* změnil dráhu neovladatelného hvězdoletu. Jednal jen a jen podle *jeho* přání.

* * *

Po dlouhé době se TaBerk z překvapení vzpamatoval a konečně zahájil opravy. Začal samozřejmě zdrojem.

Chybu našel prakticky okamžitě. Mnohem hůř ale hledal vysvětlení přetržených kabelů, bezvládně visících z uložení. Jediné rozumné vysvětlení bylo, že zde ta gravitační anomálie působila proti generátoru tíže. A byla násobně silnější!

Když opravil kabeláž, hvězdolet okamžitě naběhl. To, že původně šlo o člun těžebního křižníku, se projevilo i teď – kromě centrálního jištění u generátoru byly ochrany také před každým jednotlivým celkem a pak i před každým zařízením. Přesto šlo o malý zázrak: přepětí, které muselo být podle kabelů vytrhaných z uložení opravdu obrovské, žádná další zařízení nepoškodilo.

Ovšem oprava nábojové pumpy a koncentrátoru neutrin tak jednoduchá a rychlá nebude. Celou dobu si byl jistý, že je opraví. Až teď si uvědomil, že to může být jistota falešná. V obelhávání sebe sama je totiž každá inteligence mistrem tím schopnějším, čím vyšší je.

Jak bylo avizováno hned v úvodu – tento hvězdolet, vlastně záchranný člun, byl v jejich civilizaci jediný. Jediný funkční. Sice jeho mateřskou loď dlouho po havárii našli a dotáhli na Základnu, ale opravit ji nikdo nedokázal.

Ani TaBerk.

Jestli tahle zařízení neopraví, zůstane tu navždy!

* * *

Navždy se odkládá!

Sice na tom pracoval třicet hodin v kuse, tiskárnu řádně vytížil, ale poškozené součástky dokázal nahradit a funkci vyladit snad na ještě vyšší úroveň, než byla před opravou.

Nakonec zbyla už jen jedna drobnost. Vzal do ruky laserový značkovač a vrátil se k poklopu elektrárny. Za tu krátkou dobu bylo na poklopu jen pár zrníček a nic mu v úmyslu nebránilo. Rychlými tahy, aby se nepropálil moc hluboko a nebylo to bráno jako další poškozování, teď již vědomé, zanechal pro majitele vzkaz.

S dobrým pocitem, že se zachoval zodpovědně, nastoupil do hvězdoletu. Jeho malá, skromná civilizace, dokáže TaBerkovu chybu napravit a zařízení opravit. Nebo spíš postavit nové, efektivnější a dokonalejší. To už bude záviset na rozhodnutí majitelů.

Připravil hvězdolet k odletu. Zaposlouchal se do zvukové produkce všech zařízení, do kakofonie, která mu dělala tak dobře, a žádné falešné tóny neslyšel. Spokojeně přikázal palubnímu počítači opatrný start na oběžnou dráhu, a protože bylo všechno v pořádku, přikázal návrat na Základnu.

A pak najednou, během krátké chvíle, přišla odpověď. Sice jen na jednu otázku, ale odpověď to byla jednoznačná.

V první chvíli se TaBerk lekl, že došlo k další závadě. Hvězdolet se zachvěl, zatřásl, palubní počítač hlásil nějaký nesmysl – a najednou veškerý pohyb ustal. Ale hned nato se hvězdolet začal otáčet kolem svíslé osy, a když se zastavil, TaBerk hleděl na nepatrnou kuličku v kosmické dáli – druhou planetu. Chvilí mu trvalo, než pochopil, že nejde o závadu, ale o jasný signál. Prostý ukazatel!

Škoda, pomyslel si, na druhé planetě je sice život, dokonce inteligentní, kterému jsem za pomoc při nouzovém dosednutí vděčný, ale technická civilizace, kterou hledám, to není. Ani nemám potřebu tam letět, přístroje jasně říkají, že se tam žádný Šém neskrývá. Možná někdy později. Teď se vracím domů...

Na potvrzení jeho úvah se hvězdolet stejně pomalu otočil zpět do původního směru a bez dalších efektů prudce vyrazil k výstupnímu bodu soustavy.

+ + +